

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิรายนผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในการจัดสวัสดิการสังคม เป็นงานวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดในการจัดสวัสดิการสังคม และเนื้อหาที่ต้องการในชุดฝึกอบรมขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในจังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมสำหรับองค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในจังหวัดนนทบุรีเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดสวัสดิการสังคม และ 3. เพื่อประเมินผลการใช้ชุดฝึกอบรมและความพึงพอใจในการจัดฝึกอบรม

1.1 รูปแบบงานวิจัย

ประชากรที่ศึกษามีจำนวน 167 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) องค์กรภาคเอกชนในจังหวัดนนทบุรีที่ได้รับการรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์จำนวน 77 คน
- 2) องค์กรภาคประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่ได้รับการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนจำนวน 47

คน และ

3) คณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและกำกับการจัดสวัสดิการสังคมในจังหวัดนนทบุรี รวมจำนวน 43 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่

- คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี จำนวน 27 คน
- คณะอนุกรรมการรับรองมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรภาคเอกชนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ และรับรององค์กรภาคประชาชนเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนในเขตจังหวัดนนทบุรี จำนวน 16 คน

อนึ่ง การเก็บข้อมูลในประเด็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการทำชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยเก็บจากทั้ง 3 กลุ่มส่วนกลุ่มที่ได้เข้ารับการอบรมและใช้ประโยชน์จากชุดฝึกอบรมได้แก่ กลุ่มที่ 1- 2 รวมจำนวน 124 คน

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ออกแบบเครื่องมือ ก่อนการจัดฝึกอบรม

ขั้นตอนนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้ทราบปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชน ในการจัดสวัสดิการสังคมในจังหวัดนนทบุรี มีการกำหนดประชากรการสร้างเครื่องมือ และประมวลผล ดังนี้

ประชากร ผู้วิจัยทำการการศึกษาปัญหา และความต้องการจากประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ผู้แทนองค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนใน จ.นนทบุรี จำนวน 124 คน
- 2) คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมในจังหวัด

นนทบุรี ทั้งหมด 43 คน

สร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจำนวน 3 ชุด ได้แก่

- ชุดที่ 1 ใช้สอบถามคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี และคณะอนุกรรมการรับรองมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรภาคเอกชนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ และรับรององค์กรภาคประชาชนเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนในเขตจังหวัดนนทบุรี ในประเด็นปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชน ปัจจัยที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรภาคประชาชน

- ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้แทนองค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชน ใน จังหวัดนนทบุรี เพื่อรวบรวมข้อมูลประเด็นปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และสาระความรู้ที่ต้องการได้รับเพื่อนำไปพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชน

- ชุดที่ 3 แบบประเมินผลการใช้ชุดฝึกอบรม ความพึงพอใจในการจัดการอบรม เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นองค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชน ที่เข้ารับการฝึกอบรม

การประมวลผลและวิเคราะห์ผลข้อมูลที่ได้รับคืนจากแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาชุดฝึกอบรม พัฒนาแบบประเมินผลการใช้ชุดฝึกอบรม และจัดฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้นำผลความต้องการของกลุ่มตัวอย่างมากำหนดเนื้อหาและผลิตชุดฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม จำนวน 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการบริการสังคม หน่วยที่ 2 รัฐกับสวัสดิการสังคม หน่วยที่ 3 ภาคเอกชนและภาคประชาชนกับการจัดสวัสดิการสังคม หน่วยที่ 4 จิตอาสาและเครือข่ายทางสังคม และหน่วยที่ 5 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม อนึ่ง มีการจัดกลุ่มบูรณาการเนื้อหาทั้ง 5 หน่วยมากำหนดหัวข้อการอบรมและประเมินความพึงพอใจด้านเนื้อหาการฝึกอบรม ทั้งนี้ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องเวลาจัดฝึกอบรมที่ค่อนข้างสั้นคือจัดฝึกอบรมเพียง 1 วัน

จากนั้นได้จัดฝึกอบรมโดยเชิญกลุ่มตัวอย่าง (ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน/องค์กรภาคประชาชน ใน จ.นนทบุรี) จำนวน 124 คน และมีผู้รับการอบรมจริงจำนวน 90 คน จัดการฝึกอบรม 1 วัน ณ ห้องประชุมศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี มีการจัดกลุ่มเนื้อหาเพื่อโดยการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ และมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีแบบฝึกปฏิบัติ และเมื่อสิ้นสุดการอบรมได้ทำการประเมินผล การจัดฝึกอบรม โดยการแจกแบบประเมินผลให้ผู้เข้ารับการอบรมกรอก

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ ประเมินผล สรุปผล และเขียนรายงานผลการวิจัย เป็นการประมวลผลการอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลเชิงคุณภาพ รวมถึงสรุปผลประเมินการใช้ชุดฝึกอบรม และความพึงพอใจในการจัดฝึกอบรม จัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการ

1.2 ผลการศึกษา

1.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคล สรุปเป็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บในช่วงก่อนการอบรม พบว่า กลุ่มแรกคือคณะกรรมการ และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 53.49 ปัจจุบันมีอายุ 51-60 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 67.44 มีสถานภาพสมรส จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 74.42 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 55.81 จบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 44.19 และส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 62.79 (ตารางที่ 1)

ส่วนข้อมูลทั่วไปของกลุ่มที่ 2 คือผู้แทนองค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 ปัจจุบันมีอายุ 51-60 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีสถานภาพสมรส จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 มีการจัดสวัสดิการ/บริการในสาขาบริการสังคม มากที่สุด จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 ส่วนใหญ่จัดสวัสดิการ/ให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ มากที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 รองลงมา คือ เด็กและเยาวชน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 (ตารางที่ 2)

1.2.2 ผลสำรวจปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัด และความต้องการพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ในความเห็นของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมในจังหวัดนนทบุรีเห็นว่า ระดับปัญหา และอุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี

พบว่า ปัญหาและอุปสรรค มากที่สุดคือ ขาดองค์ความรู้เรื่องนโยบายและทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชนของภาครัฐ ค่าเฉลี่ย 4.44 รองลงมาคือ ขาดองค์ความรู้เรื่องการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชน และงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันคือ 4.35 ขาดองค์ความรู้เรื่อง การเขียนโครงการขอรับทุน ค่าเฉลี่ย 4.30 และขาดเทคนิค/วิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่มีถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 4.23 (ตารางที่ 3)

ส่วนความคิดเห็นของตัวแทนองค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน มีความเห็นว่า ระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ ขาดองค์ความรู้เรื่องนโยบายและทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชนของภาครัฐ ค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมาคือ ขาดองค์ความรู้เรื่องการประเมินโครงการ การ รายงานผลโครงการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ 4.36 และขาดเทคนิคและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่มี ถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 4.34 (ตารางที่ 4)

ผลสำรวจก่อนการอบรม ในประเด็นปัจจัยที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพขององค์กร ภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ในความเห็นของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมใน จังหวัดนนทบุรี เห็นว่า ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่จะช่วยให้เกิดการ พัฒนาศักยภาพขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี พบว่า รายการปัจจัยที่จะ ช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี มากที่สุดคือ ความรู้เรื่องนโยบายและทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชนของภาครัฐ ค่าเฉลี่ย 4.51 เมื่อ พิจารณาตามระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ พบว่า ปัจจัยที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ 7 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมาก คือ ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชนในจังหวัด นนทบุรี ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความรู้เรื่องนโยบายและทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชน ของภาครัฐ ค่าเฉลี่ย 4.51 รองลงมาคือ ความรู้เรื่องการเขียนโครงการเสนอขอรับทุน และเทคนิคและ วิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่มีถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันคือ 4.37(ตารางที่ 6)

ส่วนความคิดเห็นของตัวแทนองค์กรภาคเอกชนและองค์กรการประชาชน มีความเห็นว่า รายการความต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน มากที่สุด คือ ประเด็นการขาดเทคนิคและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณาระดับ ความต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน พบว่า ความ ต้องการพัฒนาศักยภาพ 7 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ได้แก่ ขาดเทคนิคและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่ มีถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 4.39 รองลงมาคือ ความรู้เรื่องนโยบายและทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการ

ชุมชนของภาครัฐ ค่าเฉลี่ย 4.35 ความรู้เรื่องการประเมินโครงการ ค่าเฉลี่ย 4.34 และการเขียนรายงาน
ผลโครงการ ค่าเฉลี่ย 4.29 (ตารางที่ 5)

1.2.3 การพัฒนาชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 (ที่ได้จาก
แบบสอบถามชุดที่ 1-2) ได้แก่ ข้อมูลปัญหาอุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคม ประเด็นความรู้ที่ต้องการ
ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการสังคม มาใช้ในการกำหนดเนื้อหาชุดฝึกอบรม กำหนด
หัวข้อการฝึกอบรม และผลิตสื่อประกอบการอบรม ให้แก่ผู้แทนองค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาค
ประชาชน ใน จ.นนทบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มที่จัดส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในรอบแรกก่อน
การจัดฝึกอบรม เอกสารชุดฝึกอบรมมีเนื้อหาที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดสวัสดิการสังคม แบ่งเป็น 5 หน่วย
ได้แก่

หน่วยที่ 1 นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการบริการสังคม

หน่วยที่ 2 รัฐกับสวัสดิการสังคม

หน่วยที่ 3 ภาคเอกชนและภาคประชาชนกับการจัดสวัสดิการสังคม

หน่วยที่ 4 จิตอาสาและเครือข่ายทางสังคม

หน่วยที่ 5 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม

1.2.4 ผลประเมินการใช้ชุดฝึกอบรมและการจัดฝึกอบรม สรุปเป็นประเด็นต่างๆได้

ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บในช่วงหลังการอบรม หมายถึง ผู้แทนองค์กร
ภาคเอกชน/องค์กรการประชาชนที่มาเข้ารับการอบรมจำนวน 90 คน พบว่า ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน/
องค์กรการประชาชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 62.22 มีอายุมากกว่า 60 ปี
จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 52.22 มีสถานภาพสมรส จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 64.77 จบ
การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 47.78 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 26
ร้อยละ 30.95 องค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำงานอยู่ มีการจัด
สวัสดิการ/บริการในสาขาบริการสังคมเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 68.18 รองลงมา มีการ
จัดสวัสดิการ/บริการในสาขาสุขภาพอนามัยจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 47.73 สาขาแรงงาน การฝึก
อาชีพ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91 การศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 31.82 สาขา
นันทนาการ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 15.91 สาขากระบวนการยุติธรรม จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ
6.82 และสาขาที่อยู่อาศัย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55 โดยองค์กรภาคเอกชน/องค์กรการ
ประชาชนที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำงานอยู่ได้จัดสวัสดิการ/บริการแก่กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่
คือ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 79.55 รองลงมาคือ คนพิการ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 เด็ก

และเยาวชน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 52.27 ผู้ด้อยโอกาส จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 51.14 สตรี จำนวน 39 คิดเป็นร้อยละ 44.32 ครอบครัวและชุมชน จำนวน 24 คิดเป็นร้อยละ 27.27 (ตารางที่ 7)

ระดับโอกาสที่จะได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมครั้งนี้ไปใช้แก้ปัญหา อุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน พบว่า โอกาสที่จะได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมครั้งนี้ไปใช้แก้ปัญหา อุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน มากที่สุดคือ แนวทางการกำหนดงบประมาณในโครงการ ค่าเฉลี่ย 3.62 เมื่อพิจารณาตามระดับโอกาสที่จะได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมครั้งนี้ไปใช้ พบว่า ระดับโอกาสที่จะได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมครั้งนี้ไปใช้แก้ปัญหา อุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ แนวทางการกำหนดงบประมาณในโครงการ ค่าเฉลี่ย 3.62 รองลงมา คือ ความรู้เรื่องการประเมินโครงการ การรายงานผลโครงการ มีค่าเฉลี่ย 3.57 ช่องทางการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ค่าเฉลี่ย 3.53 ความรู้เรื่องการเขียนโครงการเสนอขอรับทุน และความรู้เรื่องนโยบายและทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชนของภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.52 การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.49 และเทคนิคและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่มีถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 3.44 (ตารางที่ 8) ส่วนระดับโอกาสการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน พบว่า โอกาสการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน มากที่สุดคือ การเขียนรายงานผลโครงการ ค่าเฉลี่ย 4.03 เมื่อพิจารณาตามระดับ พบว่า โอกาสการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน 7 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด คือ การเขียนรายงานผลโครงการ ค่าเฉลี่ย 4.03 รองลงมาคือ ความรู้เรื่องการเขียนโครงการเสนอขอรับทุน มีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันคือ 4.02 ความรู้เรื่องแนวคิดหลักการจัดสวัสดิการสังคมสวัสดิการชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.96 ความรู้เรื่องนโยบายและทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชนของภาครัฐ มีค่าเฉลี่ย 3.91 ขอบเขต เทคนิคและวิธีการจัดสวัสดิการสังคม และการประเมินผลโครงการ มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันคือ 3.83 และการบริหารจัดการองค์กร มีค่าเฉลี่ย 3.76 โอกาสอื่นๆ ในการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการ

สังคมขององค์การสาธารณสุขประโยชน์/องค์กรสวัสดิการชุมชน ได้แก่ ความรู้วิธีการ และการบูรณาการ (เครือข่ายองค์กรในชุมชน) การทำงานร่วมกัน (ตารางที่ 9)

1.2.4 ความพึงพอใจที่มีต่อเนื้อหาในชุดฝึกอบรม และการจัดอบรม

การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเป็นการประเมินผลทั้งความพึงพอใจที่มีต่อเนื้อหาสาระที่ได้รับจากการอบรมทั้งจากเอกสารชุดฝึกอบรม การบรรยายของวิทยากรในการอบรม จากการศึกษาข้อมูลแบบประเมินผลความพึงพอใจที่ได้รับจากการเข้ารับการอบรม เรื่อง การพัฒนาศักยภาพองค์กร ภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในการจัดสวัสดิการสังคม มีการจัดกลุ่มเนื้อหาสำหรับประเมินผลการอบรมในภาพรวม 4 ด้าน ได้แก่ 1) นโยบาย บทบาท และกลไกของรัฐด้านการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม 2) การเสนอโครงการขอรับทุนสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคม/ภาคเอกชนและภาคประชาชนกับการจัดสวัสดิการสังคม/ จิตอาสาและเครือข่ายทางสังคม 3) แนวคิดและขอบเขตการจัดสวัสดิการสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม และ 4) กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

ผลการประเมินในภาพรวมของการจัดอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 พิจารณาตามด้านต่างๆของเนื้อหาที่จัดอบรมนั้น พบว่า ในทุกด้านของการอบรมผู้เข้าร่วมการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยด้านแนวคิด และขอบเขตการจัดสวัสดิการสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.20 (ตารางที่ 10)

ความพึงพอใจในการอบรมรายด้าน 4 ด้าน แยกพิจารณาเป็น

ด้าน “นโยบาย บทบาทและกลไกของรัฐด้านการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม” พบว่า ผู้อบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 4.12 (ตารางที่ 10) ความพึงพอใจในเนื้อหา เวลาที่จัด และความพึงพอใจในวิทยากร พบว่า มีความพึงพอใจรวมอยู่ในระดับมาก คือค่าเฉลี่ย 4.10 และ 4.15 ตามลำดับ (ตาราง ที่ 11)

ด้าน “การเสนอโครงการขอรับทุนสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมฯ” พบว่า ผู้อบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 4.16 (ตารางที่ 10) ความพึงพอใจในเนื้อหา เวลาที่จัด และความพึงพอใจในวิทยากรพบว่า มีความพึงพอใจรวมอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 4.17 และ 4.15 ตามลำดับ (ตารางที่ 12)

ด้าน “แนวคิดและขอบเขตการจัดสวัสดิการสังคมฯ” พบว่า ผู้อบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 4.20 (ตารางที่ 10) ความพึงพอใจในเนื้อหา เวลาที่จัด พบว่า มีความ

พึงพอใจรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือค่าเฉลี่ย 4.23 และความพึงพอใจในวิทยากร พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือค่าเฉลี่ย 4.17 (ตารางที่ 13)

ด้าน “กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม” พบว่า ผู้อบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด คือค่าเฉลี่ย 4.18 (ตารางที่ 10) ความพึงพอใจในเนื้อหา เวลาที่จัดและความพึงพอใจในวิทยากร พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.20 และ 4.16 ตามลำดับ (ตารางที่ 14)

ส่วนความพึงพอใจในบริการด้านต่างๆและการนำความรู้แต่ละด้านที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการจัดสวัสดิการสังคม พบว่า มีความพึงพอใจต่อทั้ง 2 ประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.44 และ 4.21 ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาในประเด็นต่างๆตามวัตถุประสงค์ในการศึกษามีข้ออภิปรายได้ดังนี้

2.1 ภูมิหลังและลักษณะการดำเนินงานขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี

จากผลการศึกษา พบข้อมูลที่น่าสนใจในประเด็นสาขาและกลุ่มเป้าหมายของการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ องค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ที่กลุ่มตัวอย่างทำงานอยู่มีการจัดสวัสดิการ/บริการในสาขาบริการสังคม มากที่สุด (ร้อยละ 62.50) รองลงมาคือ สาขาแรงงาน การฝึกอาชีพ และการศึกษา (ร้อยละเท่ากันคือ 12.50) สุขภาพอนามัย (ร้อยละ 8.33) และสาขาที่อยู่อาศัย น้อยที่สุด จำนวน 5 คน(ร้อยละ 4.17) (ตารางที่ 4) ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่มีการจัดสวัสดิการสังคมให้พบว่า ได้จัดสวัสดิการ/บริการแก่กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ มากที่สุด (ร้อยละ 29.17) รองลงมาคือ เด็กและเยาวชน (ร้อยละ 26.67) สตรี (ร้อยละ 13.33) คนพิการ (ร้อยละ 10.83) และน้อยที่สุดคือกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มครอบครัวและชุมชน จำนวนกลุ่มเป้าหมาย(ร้อยละเท่ากันคือ 10.00) มีข้อสังเกตว่า ในแง่สาขา/ด้านสวัสดิการสังคมที่มีการจัด ยังมีการจัดสวัสดิการสังคมไม่ครบทั้ง 7 ด้านและครอบคลุมทุกมิติของการดำเนินงานตามที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 (มาตรา 3) ที่บัญญัติว่า ‘สวัสดิการสังคม หมายความว่า ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา

การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีข้อจำกัดในแง่ขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบาย กฎหมายและแนวทางการจัดสวัสดิการสังคม ส่วนในประเด็นของกลุ่มเป้าหมายที่มีการจัดสวัสดิการให้ก็เช่นกัน คือ มีการเน้นหนักจัดบริการให้กลุ่มผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ ส่วนกลุ่มอื่นยังมีการจัดบริการให้น้อย บางกลุ่มยังไม่มีการจัดให้เลย อาทิ ปัญหาด้านเด็กและเยาวชน (กลุ่มเด็กกระทำผิด เด็กติดยาเสพติด เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กตั้งครรภ์ในวัยเรียน) และปัญหาของครอบครัว ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาสังคมที่มีความสำคัญเร่งด่วนที่รอการแก้ไขตามที่จังหวัดนนทบุรีเคยมีการสำรวจไว้ (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี (2559:71-72) นอกจากนั้น ยังไม่สอดคล้องกับทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยในปัจจุบันที่เน้นไปที่การให้ความช่วยเหลือครอบครัวกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด (ชินชัย ชี้อริณ 2560: 36-37)

2.2 ปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัด และความต้องการพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

ผลการศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี ทั้งกลุ่มคณะกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดสวัสดิการสังคมและผู้แทนองค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ที่พบตรงกันว่า สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือ ขาดองค์ความรู้เรื่องนโยบายและทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชนของภาครัฐ ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่มีความสำคัญเช่นกัน ได้แก่ ขาดองค์ความรู้เรื่องการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ ขาดองค์ความรู้เรื่องการเงินโครงการขอรับทุน และขาดเทคนิค/วิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่มีถูกต้อง ล้วนเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรดังกล่าว นับตั้งแต่การยื่นโครงการเสนอขอทุน ซึ่งจะต้องเป็นไปตามรูปแบบและเงื่อนไขที่รัฐกำหนดองค์กร ประกอบกับการจัดสวัสดิการสังคมในปัจจุบันนับตั้งแต่ที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 และฉบับแก้ไข พ.ศ.2550 เป็นต้นมา เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการตามนโยบายและกรอบของกฎหมาย กล่าวคือ ตามกฎหมายดังกล่าวมีการกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมของภาคเอกชนและภาคประชาชนในบางประเด็น ที่สำคัญได้แก่ สิทธิประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับ

สวัสดิการ/บริการต่างๆที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ บทบาทของชุมชนที่จะมีโอกาสเข้าร่วมในฐานกรรมการในการกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนงาน เป้าหมายและมาตรฐานสวัสดิการสังคมต่างๆ การจัดตั้งองค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรสวัสดิการชุมชนที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย

นอกจากนั้น ในประเด็นการขาดองค์ความรู้และทักษะการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับท้องถิ่นซึ่งจะต้องมีบทบาทสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน หากแต่ที่ผ่านมาท้องถิ่นก็ยังมีปัญหา ซึ่งยืนยันโดยผลการศึกษาของ ปัทมวดี โพชนุกูล ชูชุกิ (2552: 80-81) ที่ระบุว่าในแง่ของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น แม้ว่ารัฐจะได้ถ่ายโอนงบประมาณไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การสนับสนุนท้องถิ่นในการจัดสวัสดิการสังคม แต่ในทางปฏิบัติก็ยังมีปัญหาบางประการ อาทิ มีการบิดเบือนการใช้งบประมาณ และองค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) ก็ขาดศักยภาพในการหารายได้ ทำให้ อ.บ.ต.ยังต้องพึ่งงบประมาณของส่วนกลางเป็นหลักในการนำงบประมาณมาสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน นอกจากนี้ รัฐยังไม่ได้ช่วยเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆให้แก่ อ.บ.ต. เช่น การฝึกทักษะการบริหารจัดการในการเป็นผู้จัดสวัสดิการด้านต่างๆ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระดับมาตรฐานของสวัสดิการ ประกอบกับในจังหวัดนนทบุรีก็ยังไม่มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่องค์กรดังกล่าวอย่างเป็นทางการ ดังนั้น จึงส่งผลให้องค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ในจังหวัดนนทบุรีประสบปัญหาขาดองค์ความรู้ที่จำเป็นตามผลการศึกษา ทำให้การเสนอโครงการ การดำเนิน/บริหารโครงการ ประเมินและรายงานผลโครงการยังไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์เท่าที่ควร

ประเด็นความต้องการพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า ระดับความต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่ระดับมากที่สุดและรองลงไป ได้แก่ ความรู้เรื่องนโยบาย ทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชนของภาครัฐ ความรู้เรื่องการเขียนโครงการเสนอขอรับทุน และเทคนิคและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่มีถูกต้อง และการเขียนรายงานผลโครงการ จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่ตรงกันกับสิ่งที่เป็นความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมในประเด็นที่กล่าวข้างต้น ซึ่งหากกลุ่มตัวอย่างได้รับองค์ความรู้ตรงตามประเด็นที่ต้องการก็จะช่วยให้องค์กรเหล่านั้นมีศักยภาพในการทำหน้าที่ในการจัดสวัสดิการได้มากขึ้น และสอดคล้องกับแนวทางของรัฐบาลมากขึ้น และมีการจัดสวัสดิการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการมากขึ้น โดยเฉพาะจะตรงตามแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมในยุค 4.0 ของรัฐบาลยุคปัจจุบันที่ระบุว่า ‘สวัสดิการ 4.0 จะต้องมีการพัฒนาให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ไม่มีใครตกหล่น การมองว่าสวัสดิการสังคมเป็นสิ่งที่ต้องลงทุน การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆในการดูแลกลุ่มเป้าหมาย เช่น คนพิการ ผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการที่เพิ่มผลผลิต การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามนโยบายประชารัฐโดยเฉพาะประชารัฐด้านสังคม

การพัฒนาบุคลากรมืออาชีพ ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้เกิดระบบสวัสดิการที่สมบูรณ์ ซึ่งจะทำให้บรรลุผลได้ก่อนปี 2579 หากได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย (ชินชัย ชีเจริญ 2560:37)

อนึ่ง ประเด็นการพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชน หากรัฐให้ความสำคัญก็จะส่งผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของสังคมแบบชุมชนตามแนวคิดที่ปรากฏใน ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2557: 163-164) ซึ่งมองว่า สังคมแบบชุมชน คือความเป็นจริงพื้นฐานและเป็นความใฝ่ฝันรูปแบบสังคมที่ต้องการจะรักษาไว้ของชาวไทย เพราะสังคมไทยมีความเป็นครอบครัวและชุมชนสูงมาก ในการทำมาหากิน ชาวบ้านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนภาครัฐ รัฐในท้องถิ่นซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดควรมีหน้าที่มากขึ้นและเป็นตัวแทนภาคกลางหรือเป็นเครื่องมือของชุมชนชาติที่ประกอบ ถักทอขึ้นโดยสมัครใจขึ้นมาจากชุมชนท้องถิ่น ชุมชนควรเป็นผู้กำหนดรัฐ ไม่ใช่รัฐกำหนดชุมชน สถาบันรัฐที่แท้จริงคือตัวแทนของชุมชนเพื่อทำบริการสาธารณะ

2.3 การพัฒนาชุดฝึกอบรมและจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

การพัฒนาชุดฝึกอบรมและจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ในการวิจัยครั้งนี้มีสาระที่ตอบสนองความต้องการด้านพัฒนาศักยภาพและการแก้ปัญหาตามข้อมูลที่ได้รับจากผลการสำรวจในช่วงแรกก่อนที่จะมีการดำเนินการ โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดกลุ่มเนื้อหาที่นำมาจัดทำชุดฝึกอบรม มีทั้งหมด 5 หน่วย และมีการจัดอบรม 1 วัน โดยการเชิญวิทยากรมาฝึกอบรมให้ความรู้และประสบการณ์ครอบคลุมเนื้อหาหลักๆในทั้ง 5 หน่วย

แนวคิดและแนวทางการจัดกลุ่มเนื้อหา ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาศักยภาพและปัญหาการจัดสวัสดิการของกลุ่มตัวอย่างมาเป็นพื้นฐานการจัดกลุ่มองค์ความรู้ ผสมกับการเสริมองค์ความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ในเชิงบูรณาการความรู้ กล่าวคือ

หน่วยที่ 1 นโยบายสังคมและกฎหมายเกี่ยวกับการบริการสังคม เป็นสาระในมิติของนโยบายสังคม นโยบายด้านครอบครัว นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการจัดบริการสำหรับครอบครัวไทย รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมถือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสังคมของภาครัฐ นับเป็นองค์ความรู้ที่จำเป็นพื้นฐานที่ผู้จัดสวัสดิการสังคมต้องทราบ และกลุ่มตัวอย่างต้องการที่จะทราบเนื่องจากการจัดสวัสดิการสังคม เป็นเรื่องในเชิงนโยบายของภาครัฐ ซึ่งจะมีการกำหนดและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องทราบเพื่อให้สามารถดำเนินการอยู่ในกรอบของนโยบายและกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และจะเชื่อมโยงไปสู่การกล่าวถึงนโยบายด้านสวัสดิการสังคมในหน่วยที่ 2

หน่วยที่ 2 รัฐกับสวัสดิการสังคม สารระในหน่วยนี้กล่าวถึงบทบาทและขอบเขตของภาครัฐในการจัดสวัสดิการสังคม รวมถึงกลไกภาครัฐด้านการจัดสวัสดิการสังคมทั้งที่เป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น แนวคิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งจะตอบสนองความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในการทราบนโยบายด้านสวัสดิการสังคม และจะเป็นประโยชน์ในการเขียนโครงการกำหนดโครงการ การติดต่อประสานงานในโครงการต่างๆที่มีการจัดทำ

หน่วยที่ 3 ภาคเอกชนและภาคประชาชนกับการจัดสวัสดิการสังคม สารระหน่วยนี้มุ่งให้องค์กรภาคเอกชนและภาคประชาชนที่มีบทบาทในการจัดสวัสดิการสังคม โดยเฉพาะองค์กรที่ผ่านการรับรองโดยภาครัฐที่มีชื่อเรียกว่าองค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรสวัสดิการชุมชน ได้เข้าใจสิทธิประโยชน์ หน้าที่ตามกฎหมาย การกำกับดูแลโดยภาครัฐ ความรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงการขอรับทุนกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในอันที่จะรู้จักบทบาทขององค์กรของตนเอง รู้จักวิธีการเขียนโครงการที่ถูกต้อง รู้จักแหล่งทุนหลักที่ให้พร้อมให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาของกลุ่มตัวอย่างในข้อที่ขาดแคลนงบประมาณ ซึ่งในทางปฏิบัติ หลายองค์กรมีจุดอ่อนเรื่องการเขียนโครงการไม่เป็น หรือไม่เสนอโครงการในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐก็มักทำให้โครงการที่เสนอไม่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนดังกล่าว

หน่วยที่ 4 จิตอาสาและเครือข่ายทางสังคม สารระของหน่วยนี้ครอบคลุมเรื่องแนวความคิดการทำงานแบบจิตอาสาและแนวทางการสร้างจิตอาสา แนวคิดและการพัฒนาเครือข่ายทางสังคม เป็นสารระที่จะช่วยเสริมให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนที่มีบทบาทในการจัดสวัสดิการสังคมได้เข้าใจแนวคิดและแนวทางการทำงานแบบจิตอาสา เนื่องจากลักษณะงานที่องค์กรดังกล่าวทำมีลักษณะเป็นงานอาสาสมัครที่ต้องทำด้วยการมีจิตอาสา ไม่ใช่งานที่มีรายได้ประจำ ประกอบกับการทำงานดังกล่าวต้องเชื่อมโยงและมีความร่วมมือกับเครือข่ายทางสังคมจึงจะประสบความสำเร็จ ดังนั้น เนื้อหาในหน่วยนี้จะช่วยพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรดังกล่าวได้โดยตรง และการมีเครือข่ายทางสังคมก็จะช่วยให้องค์กรดังกล่าวมีความเข้มแข็ง ยั่งยืน และส่งผลให้จัดสวัสดิการสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยที่ 5 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สารระในหน่วยนี้มีจุดประสงค์ให้กลุ่มตัวอย่างที่มีหน้าที่จัดสวัสดิการสังคมได้ทราบถึงสถานการณ์การเปลี่ยนทางสังคมและทางครอบครัวที่จะเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมในอนาคต เนื้อหาส่วนนี้มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อกลุ่มตัวอย่างเพราะการจัดสวัสดิการสังคมเป็นการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ และมุ่งแก้ไขปัญหาของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ซึ่งปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนและสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ในสังคมและครอบครัว ดังนั้น การที่องค์กรสาธารณประโยชน์หรือองค์กรสวัสดิการชุมชนจะเขียนและจัดทำโครงการให้สามารถตอบสนองความต้องการและแก้ไข

ปัญหาของคนในชุมชนได้อย่างแท้จริงก็จำเป็นต้องมีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาที่ปรากฏในเอกสารชุดฝึกอบรมทั้ง 5 หน่วย ซึ่งแต่ละเป็นเรื่องที่มีสาระมากและเป็นเรื่องยากที่จะถ่ายทอดรายละเอียดได้หมดภายในวันเดียว แต่การจัดอบรม 1 วันเป็นการบรรยายให้ความรู้ในประเด็นหลักๆและเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถามแลกเปลี่ยนกับวิทยากรและกับผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน ซึ่งช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถกลับไปศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารชุดฝึกอบรมทั้ง 5 หน่วยได้เข้าใจง่ายขึ้น และสามารถเก็บไว้ใช้เป็นคู่มือในการจัดสวัสดิการสังคมได้ โดยสาระทั้งหมดจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทราบทั้งแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมตามนโยบายของประเทศ เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมทั้งกฎหมายหลักและกฎหมายประกอบ จะช่วยให้การจัดสวัสดิการเป็นไปตามกรอบของกฎหมายมากขึ้น นอกจากนี้ยังจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้ทราบแนวทางการเขียนโครงการ การบริหารโครงการ การจัดทำงบประมาณ และการทำรายงานผลโครงการที่ถูกต้อง รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการทำงานแบบเครือข่าย โดยประเด็นเหล่านี้ล้วนเป็นประเด็นสาระที่เป็นผู้เข้าอบรมต้องการทราบ และจะนำไปสู่การการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือความสามารถในการนำเสนอโครงการที่ถูกต้องสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ

ทั้งนี้ก็เป็นไปตามผลศึกษาที่ พบว่า โอกาสที่จะได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมครั้งนี้ไปใช้แก้ปัญหา อุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน มีทั้งในระดับมากที่สุดและมาก โดยเฉพาะประเด็น แนวทางการกำหนดงบประมาณในโครงการ ความรู้เรื่องการประเมินโครงการ การรายงานผลโครงการ ช่องทางการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ความรู้เรื่องการเขียนโครงการเสนอขอรับทุน และความรู้เรื่องนโยบายและทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชนของภาครัฐ (ตารางที่ 8)

นอกจากนั้นยังเป็นไปตามผลการศึกษาโอกาสการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปพัฒนาศักยภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน ไปใช้ ซึ่งมีทั้งในระดับมากที่สุดและระดับมาก อาทิ การเขียนรายงานผลโครงการ ความรู้เรื่องการเขียนโครงการเสนอขอรับทุน ความรู้เรื่องแนวคิดหลักการจัดสวัสดิการสังคมสวัสดิการชุมชน ความรู้เรื่องนโยบายและทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม สวัสดิการชุมชนของภาครัฐ มี ขอบเขต เทคนิคและวิธีการจัดสวัสดิการสังคม และการประเมินผลโครงการ และการบริหารจัดการองค์กร (ตารางที่ 9)

2.4 การประเมินผลการใช้ชุดฝึกอบรมและความพึงพอใจในการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนา

การประเมินผลการใช้ชุดฝึกอบรมและความพึงพอใจในการจัดฝึกอบรมในแง่เนื้อหาการประเมินในภาพรวมเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) นโยบายของรัฐด้านการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมของภาคเอกชนและภาคประชาชน 2) การเสนอโครงการขอรับทุนสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคม 3) แนวคิดและขอบเขตการจัดสวัสดิการสังคม 4) กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

จากผลประเมินในภาพรวมของเนื้อหาการจัดอบรมทั้ง 4 ด้านดังกล่าวที่ พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 หากพิจารณาตามด้านต่างๆของเนื้อหาที่จัดอบรมก็พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความพึงพอใจในเนื้อหาแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ย่อมสะท้อนให้เห็นได้ว่าเนื้อหาที่มีการนำเสนอทั้งในเอกสารประกอบการฝึกอบรมทั้ง 5 หน่วยและเนื้อหาที่ได้รับจากการเข้ารับการอบรม 1 วัน ตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม

ผลการประเมินความพึงพอใจในบริการด้านต่างๆที่พบว่า ในภาพรวมผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามหัวข้อย่อยก็พบเช่นกันว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเช่นกัน ทั้งเรื่องสถานที่จัดอบรม/ห้อง โสตทัศนูปกรณ์ อาหารและเครื่องดื่ม ความพึงพอใจในการบริการโดยภาพรวม และการบริการของเจ้าหน้าที่ (คือค่าเฉลี่ย 4.64, 4.55, 4.44, 4.37 และ 4.21ตามลำดับ) แสดงให้เห็นได้ว่าผู้เข้ารับการอบรมได้รับการอำนวยความสะดวกในทุกด้าน ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดฝึกอบรมในโอกาสต่อไป

ส่วนประเด็นการนำความรู้แต่ละด้านที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ประโยชน์ในการจัดสวัสดิการสังคมพบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจภาพรวมทั้ง 4 ด้านเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21) เมื่อพิจารณาตามหัวข้อย่อยที่พบว่าด้านที่พึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านแนวคิด ขอบเขตการจัดสวัสดิการสังคมฯและด้านความรู้ด้านนโยบาย บทบาทและกลไกของรัฐฯ (ค่าเฉลี่ย 4.33 และ 4.29 ตามลำดับ) ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคมของภาคเอกชนและภาคประชาชนที่พบ ในการสำรวจช่วงแรกก่อนการฝึกอบรมคือ การขาดองค์ความรู้เรื่องการจัดสวัสดิการสังคม และการขาดองค์ความรู้เรื่องนโยบายและทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม (บทที่ 4 ตารางที่ 3) และความพึงพอใจในระดับรองลงไปก็สอดคล้องกับปัญหา อุปสรรคในทำนองเดียวกัน คือด้านการเสนอโครงการขอรับทุนสนับสนุนฯและด้านกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.19 และ 4.02 ตามลำดับ) แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้แต่ละด้านที่ได้รับจากเอกสารชุดฝึกอบรมและการเข้ารับการอบรมไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามประเด็นที่ต้องการหรือตอบโจทย์ได้ตรงกับประเด็นที่เคยประสบปัญหา

กล่าวได้ว่า ผลการประเมินความพึงพอใจในหัวข้อ ความพึงพอใจในเนื้อหา เวลาที่จัด ความพึงพอใจในวิทยากร ความพึงพอใจในบริการ ความพึงพอใจ/ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม นั้น ในภาพรวมของการจัดอบรมทั้งหมด พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามด้านต่าง ๆ ของเนื้อหาที่จัดอบรมนั้นก็พบว่า ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุดในทุกด้านเช่นกัน โดยเฉพาะด้านแนวคิดและขอบเขตการจัดสวัสดิการสังคม และด้านกฎหมาย และระเบียบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และผลการประเมินความพึงพอใจในในราย ด้านที่ได้รับจากการอบรมที่พบว่า ผู้อบรมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดถึงระดับมากที่สุดในเรื่องการ บริการ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม ความพึงพอใจในวิทยากร และความพึงพอใจในเนื้อหา เวลาที่จัด (บทที่ 4 ตารางที่ 10-15) แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้ารับการอบรมได้รับประโยชน์และพึงพอใจใน การเข้ารับการฝึกอบรมครั้งนี้อย่างแท้จริง

จากผลการประเมินจึงอาจกล่าวได้ว่า การที่ผู้จัดได้นำเสนอเนื้อหาการฝึกอบรมรวมถึงผล การใช้ชุดฝึกอบรมที่จะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่แท้จริงของผู้เข้ารับการอบรมได้ เนื่องจากผู้เข้ารับ การอบรมได้รับองค์ความรู้ที่ตรงกับประเด็นที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพในการจัด สวัสดิการสังคมได้

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการจัดอบรมครั้งนี้มีข้อจำกัดเรื่องเวลาที่จัดฝึกอบรมมีน้อยคือ เพียง 1 วัน ทำให้ไม่สามารถบรรยายถ่ายทอดเนื้อหาในชุดฝึกอบรมในรายละเอียดได้มากนัก แต่อย่างไร ก็ตามผู้เข้ารับการอบรมสามารถไปศึกษาเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเองจากเอกสารชุดฝึกอบรมที่แจกให้

อนึ่ง ผู้เข้ารับการอบรมได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ คือเสนอว่า ในแต่ละปีควรมีการจัด ประชุมเพื่อให้องค์กรภาคเอกชน/องค์กรการประชาชน มานำเสนอผลงานที่ดำเนินมาในรอบปี เพื่อให้เห็น ว่าปีที่ผ่านมาแต่ละองค์กรทำโครงการอะไรบ้าง ผลลัพธ์เป็นอย่างไร มีข้อเสนอแนะอะไร เพื่อให้เห็นภาพ ชัดเจนยิ่งขึ้น ควรจัดลักษณะแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยนำเสนอกรณีศึกษาโครงการที่ประสบความสำเร็จอย่าง สูง และโครงการที่ทำแล้วล้มเหลว ร่วมกันค้นหาปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนและพื้นที่เกิดความร่วมมือ มี ระบบจัดการตัวเองร่วมกันได้อย่างมีคุณภาพ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงาน

1. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรีหรือจังหวัดอื่นๆ ควร นำเอกสารชุดฝึกอบรมที่เกิดขึ้นในโครงการนี้ไปขยายผลหรือใช้ประโยชน์ด้วยการเผยแพร่ความรู้ให้กับ

องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการจัดแจ้งเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์หรือองค์กรภาคประชาชนที่ได้รับการจัดแจ้งเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ๆ เพื่อให้องค์กรเหล่านั้นได้รับชุดความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการทำหน้าที่จัดสวัสดิการสังคม

2. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรีควรจัดทำคู่มือสำหรับใช้เสริมคู่กับเอกสารชุดฝึกอบรมในโครงการนี้ ที่มีการนำเสนอนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องที่มีการประกาศใช้ใหม่ๆ ในแต่ละปีสำหรับให้ภาคเอกชนที่ได้รับการจัดแจ้งเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรภาคประชาชนที่ได้รับการจัดแจ้งเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน ให้ทราบข้อมูลใหม่ๆ รวมถึงผลสำรวจสภาพปัญหาสังคมของจังหวัด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสนอโครงการที่สามารถแก้ไขปัญหาสังคมในจังหวัดได้อย่างแท้จริง หรือส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมของจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนที่มีบทบาทในการจัดสวัสดิการสังคมควรนำเอกสารชุดฝึกอบรมของโครงการนี้ไปเผยแพร่หรือแนะนำให้กับผู้ร่วมงานได้ศึกษาหรือใช้เป็นคู่มืออย่างหนึ่งในการจัดสวัสดิการสังคม หรือการนำเนื้อหาบางส่วนไปถ่ายทอดหรือพิมพ์เผยแพร่

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการศึกษาในส่วนของปัญหาอุปสรรคที่พบไปเป็นประเด็นในการทำวิจัยในจังหวัดอื่นๆ กรณีองค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการจัดแจ้งเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์และกรณีองค์กรภาคประชาชนที่ได้รับการจัดแจ้งเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในจังหวัดต่างๆ เพื่อให้ทราบประเด็นปัญหาและหาแนวทางพัฒนาศักยภาพขององค์กรเหล่านั้นในการจัดสวัสดิการสังคมให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลต่อไป

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมและสื่อในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมสำหรับประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละพื้นที่